

KAPITOLA II

SKRIŇA MEDZI SVETMI

v ktorej September prejde medzi svetmi, spýta sa štyri otázky, dostane dvanásť odpovedí a bude ju kontrolovať colník

Za ten čas, kým dáma dosiahne majestátny, zlatý podvečer svojho života, zhromaždí veľké množstvo vecí. Poznáte to – keď ste jedno leto navštívili vašu starú mamu pri jazere, boli ste prekvapení tým, koľko ľudí na portrétoch, pověšaných po stenách, nespoznávate a koľko porcelánových kačiek, medených pánvíc, kníh, vzácných lyžičiek, starých zrkadiel, kúskov dreva, spoločne dokončených úpletov, stolových hier a kutáčov mala napchatých po rohoch vo svojom dome. Nedokázali ste prísť na to, načo by niekto tieto staré rárohy, pomaly vädnuce na slnku a meniace farbu na odtieň pergamenu, mohol použiť a prečo by si ich celý ten čas nechával. Napadlo vám, že vaša stará mama je tak trochu strelená, keď má takú ohromnú zbierku sklenených sov a čínskych cukorníček.

Tak vyzerá priestor medzi Čarokrajom a naším svetom. Je to veľká, tmavá skriňa starej mamy v kôlmi vzadu vo dvore, ako jej pivnica plná vecí a nezmyslov celého tisícročia. Svet však nevedel, kam inam to má všetko dať, viete? Zem je hospodárna; nevyhodí predsa dokonalé bronzové prilby, ani kolovraty, ani vodné hodiny. Jedného dňa ich môže potrebovať. Pokiaľ ide o všetky tie portréty: Keď budete žiť tak dlho ako žila ona, aj vy budete potrebovať pomoc, aby ste si pamätali svoje vnúčatá.

September obdivovala kopy podivností v skrini medzi svetmi. Strop bol veľmi nízky, všade vykúkali korene a všetko bolo vznešene vyblednuté – stará čipka a stroje na prelomenie kódu, kotvy a ťažké rámy, kosti dinosaurov, či planetáriá. Ako Leopardica postupovala tlmene osvetlenou chodbou, September sa dívala do namaľovaných očí faraónov a slepých básnikov, chemikov a pokojných filozofov. September vedela, že ide o filozofov, pretože ich šaty boli nazberané ako záclony. Ale na väčšine portrétov boli obyčajní ľudia a mali na sebe to, čo radi nosili, keď ešte žili, keď hrabali seno alebo písali denníky alebo piekli chlieb.

„Pán Vietor,“ povedala September, keď sa spamätala a jej oči sa prispôbili temnote, „chcem ti položiť otázku a chcem, aby si mi odpovedal vážne a nevolal ma zdobneninami, a aby si si ma nedoberal.“

„Pravdaže, moja... September. A ty ma môžeš volať Zelený. Mám pocit, že sa začíname celkom dobre poznávať.“

„Prečo si ma zobral z Omahy? Berieš veľa dievčat? Sú všetky z Nebrasky? Prečo si ku mne taký milý?“

September si tým nebola istá, ale zdalo sa jej, že sa Leopardica z Vánkoviec usmiala. Ale mohla aj zafunieť.

„To je viac než jedna otázka. Preto si myslím, že bude fér, keď ti odpoviem viac než jednou odpoveďou.“ Teatrálne si odkašľal. „Prvá: Omaha nie je miesto pre ľudí. Druhá: nie, mám dosť nabitý program. Tretia: vid' vyššie. Štvrtá: aby si ma mala rada a nebála sa.“

Pred nimi stál zástup ľudí v dlhých, pestrofarebných kabátoch, hýbali sa pomaly, sledovali hodinky, upravovali si vlasy pod klobúkmi. Leopardica spomalila.

„Povedala som, žiadne doberanie,“ povedala September.

„Prvá: bol som osamelý. Druhá: som známy tým, že som už uniesol jedno, či dve deti, nebudem ti klamať. Je to v našej náture, chmatnúť a uchytiť veci, a odfúknuť ich preč. Tretia: v Nebraske sa nerodí veľa dievčat, ktoré by mohli ísť do Čarokraja. Štvrtá: keby som nebol milý, nepoznal cestu do Čarokraja a nemal takú ohromnú mačku, neusmievala by si sa na mňa, ani mi nevravela všetky tie zábavné veci. Zdvorilo by si mi povedala, že máš rada čajové šálky a malé psíky, a aby som odišiel.“

Prišli hore a postavili sa do rady. Všetci September prevyšovali – rad bol možno dlhý alebo aj krátky; nedokázala to odhadnúť. September zoskočila z Leopardice do suchého, hustého prachu zo skrine medzi svetmi. Zelený Vietor skočil poľahky k nej.

„Povedal si, že som nevrlá! To bol ten dôvod?“

„Po prvé: tu v Čarokraji je oddelenie, ktoré sa venuje len unášaniu mladých chlapcov a dievčat (najmä sirôt, ale v poslednom čase sme v tomto liberálnejší), aby sme mali zásoby rôznych príbehov na dobu, keď príde zima a nie je čo robiť, len popíjať feniklové pivo a hľadiť do ohniska. Po druhé: viď vyššie. Po tretie: suché a ponuré miesta sú najlepším miestom pre deti, ktoré chcú uniknúť. Keď lietam na Leopardici, je pre mňa oveľa ťažšie nájsť tuláčikov napríklad v takom New Yorku. Nakoniec na to, aby ich zabavili, majú Metropolitané múzeum. Po štvrté: vôbec nie som milý. Vidíš ako ti klamem a robím si všetko po svojom? Musí to tak byť, aby si bola pripravená žiť v Čarokraji, kde sú podobné veci považované za vrchol slušného správania.“

September zaťala päsť. Veľmi sa snažila, aby hlasno nekričala.

„Zelený! Prestaň! Len chcem vedieť...“

„Po prvé: pretože si sa narodila v...“

„... či som výnimočná,“ dokončila September napoly šeptom, napoly pišťaním. „V príbehoch, keď sa niekto zjaví v zelenom oblaku a požiada dievča, aby s ním odišlo na dobrodružný výlet, je to preto, že to dievča je výnimočné, pretože je bystré a silné, dokáže vyriešiť záhady, oháňať sa mečmi a veľmi pekne rozprávať a... neviem, či z toho niečo splňam. Ani neviem, či som vôbec nevrlá. Teda, nie som vôbec *hlúpa*, poznám geografiu a šach a dokážem

opraviť kotol, keď mama pracuje. Ale čo tým chcem povedať: možno si chceš ísť do domu iného dievčaťa a zobrať *jeho*, aby sa previezlo na Leopardici. Možno si si vôbec nechcel vybrať mňa, pretože nie som ako dievčatá z rozprávkových kníh. Som malá a môj otec odišiel s armádou a dokonca by som ani nedokázala zabrániť tomu, aby náš pes nezjedol vtáčika.“

Leopardica otočila svoju ohromnú, fľakatú hlavu a pozrela sa na September veľkými, vážnymi, žltými očami.

„Prišli sme po teba,“ zavrčala. „Len po teba.“

Veľká mačka jej drsne olizla líce. September sa usmiala, ale len trochu. Posmrkávala a oči si utierala do rukávu zeleného županu.

„ĎALŠÍ!“ zahrmel hlboký, prísny hlas, ktorý dunel po celej skrini. Bol taký silný, že ich odfúklo medzi ľudí, ktorí sa postavili do rady za nimi. Skupinka pred nimi, v ktorej mali všetci ružové očné tienie, trblietky a zašpicatené vlasy, sa rozložila medzi batožinou pri vysokom pódium v trepotajúcich sa papieroch.

Na vrchole pódia sa týčil obrovský chrlič, potriasal kamenným obočím a tvrdou kovovou sánkou, jeho tvár bola z kopy bronzu a čiernej skaly. Jeho lenivé oči horeli červeným ohňom. Jeho ťažké ruky cvakali a vrčali, masťné piesty pumpovali. Hruď tohto stvorenia bola pokrytá pokrúteným kĺbovým striebrom, pozdĺž hrubých švov spolovice otvoreným, odhaľujúc v jeho útroboch duniace, bielo-fialové srdce.

„Doklady!“ zahrmel chrlič. Portréty na stenách zadrnčali. Jeho dych bol horúci a plný dymu, v jeho mechanickej sánke sa triasol oceľový jazyk. September cúvla k Leopardici, sila chrličovho dychu jej dorážala na tvár.

„*Betka Bazalstonková, okamžite odtiaľ vylez!*“ zakričal Zelený Vietor, aj keď nie dosť hlasno, keďže nemal pľúca ako mechy, ktoré by mu v tom pomohli.

Železný chrlič sa zastavil. „Nie,“ zabučal.

„Už tým nikoho neohromíš, vieš?“ povedal s povzdychom Zelený Vietor.

„*Je ohromená. Pozri, celá sa trasie,*“ odpovedal chrlič.

„Betka, poriadne ťa zmlátim a ty vieš, že to dokážem. Nezabúdaj, kto natrieskal Lordovi z Rokliny listov a jazdil na ňom ako na psovi. Nie som žiadny turista. Tak sa tak ku mne nesprávaj,“ povedal Zelený Vietor.

„Nie, ty turista nie si,“ zavrčal hrubý, flegmatický, ale oveľa tichší hlas.

Z chrliča vyskočila na pódium drobná žena – nie väčšia ako September a možno bola aj o čosi menšia. Plamenné oči chrliča zhasli a jeho veľké plecica ovisli. Svalnatá hrud' drobnej ženy mala tvar tej medvedej, mala silné a hrčovité nohy, krátke naolejované vlasy, ktoré na temene hlavy končili špicom – trčali jej ako nejaký nôž. Prežúvala ručne ušúľanú cigaretu; dym voňal sladko, ako vanilka, rum, javorový sirup a iné veci, ktoré pre vás nie sú vôbec dobré. „Ty nie si turista,“ zopakovala šomravým, chrapľavým hlasom. „Ty si na zozname a to znamená, že si *problémový oplán* a to znamená, že tebe sa *vstup zamieta*. Príkaz Markízy.“

„Betka, imigračnú žiadosť som podal, spolu s kolkami Štyroch Tajných, už niekoľko týždňov dozadu. Dokonca mám aj odporúčací list od Oslepského parlamentu. Teda, od ich úradníka. Ale má to oficiálnu hlavičku a všetko ostatné, a podľa mňa všetci vieme, že *oficiality* sa riešia na kancelárskom papieri,“ povedal neisto Zelený Vietor.

Betka naňho zvrastila svoje chlpaté obočie a rýchlo ako blesk skočila späť do svojej bábky – do chrliča. Ten sa z rachotom prebral k životu, oči mu zasvietili a ruky sa roztriasli.

„*CHOĎ PREČ. INAK UVIDÍŠ, KTO TU KOHO ZMLÁTI.*“

„Zelený,“ zašepkala September, „ona je... gnóm?“

„To si píš, že som,“ zavrchala Betka a znova sa súkala z bábky. Chrlič sa znova vypol. „A ty si skutočne veľmi vnímavá. Kto ti to vyzradil?“

September stále buchotalo srdce z chrličovho kriku. Svoju trasúcu sa ruku zodvihla nad hlavu.

„Špicaté,“ zapištala a odkašľala si. „Gnómovia majú... špicaté klobúky. Napadlo mi,... že tvoje špicaté vlasy sú skoro ako klobúk.“

„Ona ti je, normálne, logička, Zelenáč. Dievča, moja *stará matka* nosila špicatý klobúk. Aj moja *prastará matka*. Za žiadnu cenu by som si už nenasadila nejaký naberaný čepiec. Gnómovia sú teraz *moderní*. Dokonca, sme viac než moderní. Sleduj toto,“ a Betka ponapínala celkom slušné bicepsy vo veľkosti olejníčky. „To poletovanie po záhradách a žehnanie prahom nie je nič pre mňa. Ver mi, chodila som na obchodnú školu. Dnes som colníčka a mám svoju vlastnú funiacu opachu. Čo máš ty?“

„Leopardicu,“ odpovedala rýchlo September.

„To je pravda,“ premýšľala nahlas Betka. „Ale nemáš ani doklady, ani obe topánky a to je problém.“

„Načo máš tú opachu?“ spýtala sa September. „U nás na letiskách nič také nemajú.“

„Majú. Len ich nevidíš,“ povedala s úšklabkom Betka Bazalstonková. „Majú ich všetci colníci, prečo by inak ľudia súhlasili s tým, že musia stáť v rade, so všetkým tým zízanim a kontrolovaním? Všetci žijeme v hroznom súkolí úradov a tie melú a ziapu a zlostia, aby nik nemohol povedať, že *čiarý na mapách sú hlúposť*. Tam, kde žiješ, je mašinéria menšia, ťažšie sa vidí. Ľudia u vás sú menej úprimní, to je všetko. Ale Rupert? Ten je úprimný až hrôza. Robí presne to, čo bolo napísané na škatuli.“

Poškrabala si mohutný pancier za niečím, čo mohlo byť ucho. Bolo to nehybné a tmavé.

„Tak mi *povedz*, načo sú všetky tie bábky a stroje? Nechceš, aby som na teba zízala?“ spýtala sa September.

Betka k nej prišla bližšie, kým sa nedotýkali nosmi. September cítila len vôňu vanilky, rumu a javorového sirupu z cigarety, ktorá bola dokonca rozdrobená po gnómkinej tvári.

„Pretože, keď prišli do Čarokraja ľudia, mali sme ich oklamať, okradnúť a vyťahovať ich za uši – a takisto vás musíme uhranúť, aby ste mohli správne vidieť. Nie celkom, len toľko, aby vás ohromilo čaro hríbov a toľko, aby sme vás mohli aj dvakrát po sebe oklamať rozprávkovým zlatom. Je to skutočná veda. Môžem použiť aj masť. Je to v knihe zákonov.“

„Takže mi dáš do oka niečo veľmi nechutné?“

„Ako som ti povedala, dievča. Gnómovia sú moderní. Osobne som postavila lekáraň Hallowmash. Ale sú aj iné spôsoby ako otvoriť tvoju tvrdú hlavu. Napríklad Rupert. On je na tvrdé hlavy ako šitý. Keď im ukážem Ruperta, väčšina ľudí potom vidí to, čo im poviem. A teraz *doklady*, prosím.“

Zelený Vietor sa pozrel na September a potom na svoje nohy. September by mohla odprisahať, že sa červenal, či skôr červenal na zeleno. „Veľmi dobre vieš, Betka,“ zašepkal, „že Unesené deti doklady nepotrebujú. Je to v zbierke,

strana 764, odsek šiesty.“ Zelený Vietor kultivovane zakašľal. „Perzefónina klauzula.“

Betka mu venovala dlhý pohľad, ktorým zjavne chcela povedať: *Takže o to tu ide, ty stará kopa vzduchu?* Do tváre mu fúkla sladký, hustý dym z cigarety a zavrčala.

September vedela, že nemohla byť jediná.

„Za teba sa zodpovedať nebudem, vysokáč. Dobre, ona môže ísť, ale ty ostaneš.“ Betka žula poslednú cigaretu. „A tá mačka takisto. Kvôli takým ako ste vy zoznam nezneuctím.“

Zelený Vietor svojimi dlhými prstami pohladil September vlasy.

„Je na čase sa rozlúčiť, fúzonôžka moja. Som si istý, že moje vízum už čoskoro príde... Možno by si sa za mňa mohla prihovoriť na ambasáde. Hlavne pamätaj na zákony, plávať môžeš až hodinu potom, keď sa naješ a nikdy nikomu nepovedz svoje pravé meno.“

„Moje pravé meno?“

„Prišiel som po teba, September. Len po teba. Prajem ti len to najlepšie, čo sa dá priať a neprajem nič horšie než to, čo sa dá očakávať.“ Naklonil sa k nej a pobožkal ju na líce, zdvorilo, jemne, sucho ako púštny vietor. Leopardica jej náruživô olízala ruku.

„Zatvor oči,“ zašepkal.

September to spravila. Na tvári zacítila teplý, slnečný vietor plný vôní zelených vecí: mäty, trávy, rozmarínu, čerstvej vody, žiab, listov a sena. Čierne vlasy jej odvial za hlavu a keď otvorila oči, Zelený Vietor a Leopardica z Vánkoviec boli preč. V uchu jej znel jeho posledný vzdušný povzdych: *Skontroluj si vrecká, moja malá kominárka.*

Betka zamávala rukami vo vzduchu, akoby chcela rozhnať nepríjemný parfum. „Je hrozne otravný. Bude ti lepšie bez neho – takýto divadelníci sú len o hromadách monológov a silných bolestiach hlavy.“

Gnómka vytiahla spoza pódia malú koženú knihu a vyleštenú pečiatku s rubínovou rúčkou. Otvorila knihu a so škodoradostnou rozkošou začala pečiatkovať.

„Typ dočasného víza: granátovníkové. Pridelené bývanie: žiadne. Kategória

KAPITOLA II

a príslušnosť cudzinca: človek, unesená – nezamenená. Veľkosť: stredne veľká. Vek: dvanásť. Privilégiá: žiadne alebo toľko, koľko si dokáže chytiť. Máš niečo na preclenie?“

September pokrútila hlavou. Betka zagúľala svojimi očami s červeným okrajom.

„Colné vyhlásenie: jedna topánka, čierna. Jedny šaty, oranžové. Jeden pánsky domáci župan, nie jej.“ Gnómka zízala dole zo svojho pódia. „Jeden bozk, extrémne zelený,“ dokončila empaticky. Tvrdým úderom opečiatkovala knihu a podala ju September. „Teraz už choď, nezdržuj ostatných!“

Betka Bazalstonková pevne chytila September za chlopne županu a odvliekla ju okolo pódia k plesnivej, červavej diere plnej koreňov, ktorá zívala v zadnej stene skrine medzi svetmi. V poslednej chvíli sa zastavila, vybafla rozprávkovú kliatbu ako nejaký chumáč tabaku a vytiahla z vrecka malú čiernu skrinku. Bola plná neurčitého zlatého želé.

„Panova opica, dievča.“ Zakliala opäť Betka. „Starých zvykov sa zbavujeme ťažko.“ Svoj mastný prst zaborila do želé a šmarila ho September do očí. Po tvári jej stekalo ako žltok.

Gnómka vyzerala nesmierne rozpačito. „Takže,“ zamrmlala, hľadiac jej na nohy, „čo ak Rupert zlyhal, ty tam prídeš a uvidíš len konáre a kobyľky, a veľkú, dlhú, prázdnu púšť? Kým k tej púšti prídeš, čaká ťa dlhá cesta. Vlastne, čo ti budem vykladať. Tak už bež.“

Betka Bazalstonková ju tvrdo sotila do mäkkej, olistenej steny skrine. September sa zatočila, pocítila tlak, niečo prasklo a vkĺzla pospiatky na druhú stranu.